

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA
RODZINY
W GMINIE SUSZEC
NA LATA 2024 – 2026**

Opracowanie: GOPS Suszec

1. Wprowadzenie	3
2. Podstawy prawne	4
3. Adresaci programu	5
4. Diagnoza zasobów i organizacja wsparcia w Gminie Suszec	5
5. Cele i zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Suszcu na lata 2021 – 2023	15
6. Przewidywane efekty realizacji Programu	18
7. Finansowanie	18
8. Monitoring i ewaluacja Programu	18

1. Wprowadzenie

Rodzina jest pierwszym i bardzo znaczącym środowiskiem wychowawczym dziecka, kształtuje jego osobowość, jego system wartości, poglądy, styl życia. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. Rodzina stanowi pierwszą grupę odniesienia, w ramach której dziecko buduje własne poczucie tożsamości. Dom rodzinny jest pierwszym i nadrzędnym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, które dla swojego prawidłowego rozwoju potrzebuje zapewnienia miłości, poczucia bezpieczeństwa i zaspokojenia jego potrzeb. Pomyślny rozwój dziecka jest możliwy w prawidłowo funkcjonującej rodzinie. Wychowują się w niej kolejne pokolenia, które w późniejszym okresie swojego życia kreują społeczeństwo. Rodzina kształtuje osobowość młodego pokolenia, jego postawę społeczną oraz przyszłość.

Współczesne rodziny zmagają się z wieloma problemami, które bardzo często prowadzą do ich dezorganizacji. Nie ulega żadnej wątpliwości, że postęp cywilizacyjny i technologiczny z jednej strony wpłynął na poprawę jakości życia w wielu obszarach, z drugiej strony przyniósł ze sobą nowe problemy i zagrożenia, które negatywnie wpływają na życie rodzinne. Niestety współczesna kultura promuje model życia ukierunkowany na zaspakajanie potrzeb indywidualnych, co niewątpliwie jest głównym czynnikiem zagrażającym trwałości rodzin. Wysoki wskaźnik rozwodów, nieprawidłowe wzorce wychowawcze, uzależnienia, przemoc, trudności w znalezieniu zatrudnienia, bardzo często prowadzące do problemów finansowych, to tylko niektóre czynniki, które w mniejszym lub większym stopniu wpływają na „kondycję” rodziny.

Dlatego, jeżeli funkcjonowanie rodziny zostaje zaburzone, instytucje i służby zobligowane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań zapobiegających jej dezintegracji. Rodzina dysfunkcyjna, to rodzina, w której występują istotne nieprawidłowości w zaspokajaniu podstawowych potrzeb biologicznych i psychospołecznych dziecka. Problemy w takich rodzinach często są złożone, mają charakter wielopokoleniowego procesu, który ciężko rodzinie przerwać własnymi siłami. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, asystentów rodzin, pedagogów szkolnych, pracowników służby zdrowia, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania. Ponadto, praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, kompetentną i obiektywną oraz podejmowana możliwie jak najwcześniej. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej nie oznacza rozwiązania problemu rodziny. Z uwagi na więzi emocjonalne dziecka z rodziną i

środowiskiem konieczne jest motywowanie rodziców i opiekunów do zmian oraz praca prowadząca do stworzenia prawidłowych warunków rozwoju dziecka w rodzinie naturalnej i jego powrót do domu. Praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem z otoczenia tej rodziny, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Należy zauważyć, że wspieranie rodziny, to jednocześnie rozwój i wzmocnienie społeczności lokalnej. W rodzinie bowiem dorastają kolejne pokolenia, kształtuje się „kapitał ludzki”, który w przyszłości będzie tworzył społeczeństwo i wpływał na tempo jego rozwoju.

Pozostawienie rodzin dysfunkcyjnych bez pomocy specjalistycznej i fachowego wsparcia doprowadzić może do wzrostu zjawiska degradacji rodzin i konsekwencji, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci.

2. Podstawa prawna:

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2024 – 2026, zwany dalej Programem, powstał w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program jest kontynuacją programów wspierania rodziny realizowanych w Gminie w latach poprzednich (art. 176 pkt 1 oraz art. 179 ust.2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej). Zgodnie z powyższą ustawą do zadań samorządu gminy należą:

- opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny,
- tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci,
- finansowanie: podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, kosztów związanych z udzielaniem pomocy, ponoszonych przez rodziny wspierające,
- współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
- sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,

- prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem i przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

3. Adresaci programu

Adresatami Programu są wszystkie rodziny z terenu gminy Suszec, w szczególności przeżywające sytuacje kryzysowe oraz trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Rodziny, których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej oraz kobiety w ciąży i ich rodziny, które spełnią kryteria zawarte w ustawie o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

4. Diagnoza zasobów i organizacja wsparcia w Gminie Suszec

Diagnoza lokalna, dotycząca funkcjonowania rodzin zamieszkujących Gminę Suszec została dokonana w oparciu o dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Suszcu (zwanego w dalszej części Programu GOPS Suszec), Urzędu Gminy Suszec oraz Powiatowego Urzędu Pracy. Dane te stanowią punkt wyjścia do określenia celów Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Suszec.

Gmina Suszec jest gminą wiejską, położoną w województwie śląskim, ok. 40 km na południe od Katowic i 7 km na wschód od trasy Katowice – Wisła. Zajmuje powierzchnię 75,63 km. Należy do niej 6 sołectw: Rudziczka, Kryry, Mizerów, Radostowice, Kobielice i Suszec.

Ludność gminy wynosi ogółem **12.539 osób** (stan na 31.12.2023 r.-)

Poniższe tabele obrazują strukturę ludności na terenie gminy Suszec w latach 2021-2023

Tabela nr 1

Ludność – struktura według płci stan na dzień 31 grudnia			
Liczba ludności (pobyt stały + czasowy)	2021	2022	2023
Ogółem	12.453	12.519	12.539
Kobiety	6.338	6.381	6.422
Mężczyźni	6.097	6.138	6.117

Tabela nr 2

Ludność – struktura według wieku stan na dzień 31 grudnia						
Liczba ludności	2021	% do ogółu mieszkańców gminy	2022	% do ogółu mieszkańców gminy	2023	% do ogółu mieszkańców gminy
wiek przedprodukcyjny (0-17 lat)	2.941	23,7	2.839	22,7	2.958	23,6
wiek produkcyjny ogółem	7.745	62,3	7.677	61,3	7.639	60,9
Kobiety	3.695	29,7	3.654	29,2	3.652	29,1
Mężczyźni	4.050	32,6	4.023	32,1	3.987	31,8
wiek poprodukcyjny ogółem	1.749	14,0	2.003	16,0	1.942	15,5
kobiety powyżej 60	1.171	9,4	1.311	10,5	1.276	10,2
mężczyźni powyżej 65 lat	578	4,6	692	5,5	666	5,3

Tabela nr 3

Wyszczególnienie	2021	2022	2023
Liczba małżeństw	84	77	76
Liczba dzieci z danego rocznika zameldowanych na terenie gminy	144	112	99
Liczba zgonów	125	115	107

Analizując powyższe dane (tabela 1 i 2) zauważyć można tendencję rosnącą dotyczącą ogólnej liczby mieszkańców. W ogólnej liczbie ludności gminy większość stanowią kobiety i jest to szczególnie widoczne w grupie osób poprodukcyjnych. Obserwujemy proces starzenia się społeczeństwa Gminy Suszec. Spada populacja osób w wieku produkcyjnym. Od 2022 r. liczba urodzeń jest niższa od liczby zgonów. W 2022 roku różnica między liczbą urodzeń a liczbą zgonów wyniosła minus 3, a w 2023 roku minus 8, co świadczy, że powoli wchodzimy w zjawisko ujemnego przyrostu naturalnego w naszej Gminie. Potwierdza to również znaczny spadek liczby dzieci zameldowanych na jej terenie (tabela 3).

Poczucie stabilizacji i bezpieczeństwa daje nam zatrudnienie. Przeżyciem trudnym i traumatycznym jest zawsze utrata pracy. W takim momencie odczuwamy bezradność, niepokój. Tracimy poczucie wiary we własne możliwości. Taka sytuacja może powodować

uleganie nałogom (alkohol, narkotyki) oraz potęgować zachowania agresywne i przemocowe. Jednakże nie zawsze. Utrata pracy może być również impulsem do zastanowienia się nad swoją drogą zawodową, do zainwestowania w swój rozwój, dokończenia, zdobycie nowych umiejętności, czy też przebranzowienia się.

Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w naszej gminie spada w latach ostatnich, jednakże w dalszym ciągu znaczną część stanowią kobiety, co może wskazywać, że sytuacja na rodzimym rynku pracy jest trudna w sposób szczególny dla kobiet (tabela 4).

Tabela nr 4 Liczba bezrobotnych w gminie Suszec

Rok	Osoby zarejestrowane:	W tym kobiety:
2021	132	83
2022	113	72
2023	99	62

Rodzina dysfunkcyjna jest to rodzina, która nie spełnia swych zadań względem dzieci. Rodziny te pozostają w opozycji do właściwości rodziny „zdrowej”. W takiej rodzinie na pierwszym miejscu zaspakajane są potrzeby rodziców a nie dzieci. Zaburzona jest również więź emocjonalna między członkami rodziny – są osoby ważniejsze, którym pozostali członkowie rodziny muszą się podporządkować. Atmosfera w rodzinie jest pełna napięcia, zasady są narzucane. Nie można wyrażać swoich uczuć, myśli, pragnień. Każda rodzina dysfunkcyjna naraża dziecko na szereg negatywnych emocji. Niejednokrotnie dzieci w takich rodzinach odbierane są jako balast dla rodziców ograniczający ich swobodę. Wobec dzieci stosowane są surowe kary, nieadekwatne do stopnia przewinienia.

O rodzinie dysfunkcyjnej mówimy w sytuacji, w której:

- jedno bądź oboje rodziców uzależniło się od alkoholu, narkotyków, hazardu,
- występuje problem wykorzystywania seksualnego czyli taka w której jedno bądź oboje rodziców wykorzystuje seksualnie kogoś w rodzinie,
- jedno bądź oboje rodziców stosuje przemoc emocjonalną (szantaż, zastraszanie itp.) wobec członków rodziny,
- jedno bądź oboje rodziców bije, maltretuje fizycznie kogokolwiek z członków rodziny (przemoc fizyczna)
- występuje przewlekła choroba, a osoba chora wini za swój stan zdrowia pozostałych członków rodziny i stawia siebie w centrum uwagi.

Prawidłowo funkcjonująca rodzina jest ważną „instytucją” w systemie wychowawczym i spełnia następujące funkcje:

- opiekuńczą (zapewnienie bytu materialnego, zdrowia);
- emocjonalną (zaspokojenie potrzeby bliskości kontaktów, serdeczności, kształtowanie cech charakteru i umiejętności współzycia społecznego);
- kształcącą (rozwijanie zainteresowań, kształcenie umiejętności i nawyków pracy);
- aktywizacji twórczej (rozbudzanie zainteresowań, pobudzanie do samokształcenia i samodoskonalenia się).

Dla prawidłowego rozwoju dziecka nie wystarczy tylko zapewnienie opieki czysto materialnej, należy stworzyć mu poczucie przynależności do kogoś, dać oparcie, a przede wszystkim należy obdarzyć dziecko miłością i zainteresowaniem. Rozwój cywilizacji, ciągły pośpiech, wszechobecne media społecznościowe powodują degradację rodziny i jej najistotniejszych wartości. Obserwuje się zerwanie więzi, nieumiejętność rozmowy i rozwiązywania konfliktów, jak i również ztraca się umiejętność przeciwstawiania się nawet najmniejszym trudnościom. Dużą rolę odgrywa wszechobecny konsumpcjonizm.

Instytucją realizującą pomoc osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, doświadczającym szeroko rozumianych problemów związanych z ich funkcjonowaniem jest **Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej w Suszcu**. Pomimo tego, iż w ostatnich latach jego klientami są w głównej mierze osoby długotrwale lub ciężko chore oraz niepełnosprawne, to pomoc kierowana jest również do osób i rodzin, które nie radzą sobie z zaspakajaniem swoich potrzeb, zarówno pod względem finansowym jak i nie radzących sobie w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Pracownicy socjalni jak i również asystent rodziny GOPS Suszec, w ramach wykonywania swoich obowiązków, podejmują działania na rzecz rodzin dysfunkcyjnych, borykających się z różnorodnymi problemami. Niejednokrotnie są to rodziny, które oprócz ubóstwa dotknięte są wieloma dysfunkcjami. Praca z takimi rodzinami wymaga od kadry pomocy społecznej wysokiego profesjonalizmu i zaangażowania.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suszcu na rzecz takich rodzin podejmuje min. następujące działania:

- prowadzi pracę socjalną z rodzinami w celu poprawy ich funkcjonowania;
- udziela rodzinom przewyżającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej wsparcia w postaci asystenta rodziny;
- udziela pomocy finansowej;
- organizuje dożywianie;

- podejmuje działania związane z przeciwdziałaniem dysfunkcjom rodziny i patologiom społecznym;
- wspiera, realizuje programy profilaktyczne na terenie szkół.

Tabela nr 5 Liczba osób i rodzin objętych pomocą w ramach ustawy o pomocy społecznej

Wyszczególnienie	2021		2022		2023	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Liczba objętych tylko pracą socjalną	100	243	124	268	116	254
Liczba objętych pomocą ogółem (w tym również pracą socjalną)	44	84	28	47	32	63
- z tego świadczenia pieniężne	27	50	15	21	19	32
- z tego świadczenia niepieniężne	17	34	13	26	13	31
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych gminie	20	20	14	14	10	10
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych gminy	35	75	22	38	30	61

Tabela nr 6 Najczęstsze przyczyny nasilenia trudnych sytuacji życiowych, które stanowią przyczynę ubiegania się o wsparcie

Powody przyznania pomocy	2021	2022	2023
	liczba rodzin		
Ubóstwo	12	8	6
Bezdomność	6	4	3
Potrzeba ochrony macierzyństwa	3	1	2
Bezrobocie	6	5	5
Niepełnosprawność	18	10	7
Długotrwała lub ciężka choroba	14	7	11
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	3	28	4
Alkoholizm	2	1	5
Narkomania	0	0	1

Tabela nr 7 Liczba objętych pracą socjalną

Rok	Ilość rodzin	Ilość osób w rodzinach
2021	144	327
2022	152	315
2023	148	317

Tabela nr 8 Liczba rodzin korzystających ze świadczeń i programów wsparcia finansowego

Rok	Świadczenia rodzinne	Fundusz alimentacyj.	Świadczenie 500 plus	Świadczenie „Za życiem”	Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych
2021	146 rodzin 318 upraw.	11 rodzin 20 upraw.	1818 rodzin 3011 upraw.	0 rodzin 0 upraw.	56
2022	111 rodzin 244 upraw.	12 rodzin 20 upraw.	1622 rodzin 2867 upraw.	0 rodzin 0 upraw.	57
UKR	7 rodzin 14 upraw.	- -	- -	- -	
2023	94 rodzin 203 upraw.	8 rodzin 15 upraw.	3 rodziny 4 upraw.	3 rodziny 4 upraw.	55
UKR	3 rodzin 7 upraw.	- -	- -	- -	

Tabela nr 9 Liczba korzystających z Programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”

Rok	Ilość osób objętych pomocą	w tym dzieci
2021	30	9
2022	13	7
2023	14	8

Tabela nr 10 Karta dużej rodziny

Rok	Liczba kart przyznanych /tradycyjnych i elektronicznych/
2021	248
2022	535
2023	356

Tabela nr 11 Koszt pobytu dzieci z terenu gminy Suszec w pieczy zastępczej

Rok	Koszt pobytu	Ilość dzieci w pieczy zastępczej
2021	136.706,58	12
2022	168.604,27	16
2023	174.753,25	15

Tabela nr 12 Rodziny objęte pomocą asystenta rodzin

Rok	Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodzin	Liczba dzieci w rodzinach
2021	10	17
2022	11	17
2023	9	10

Organizując różne formy wsparcia na rzecz rodzin wieloproblemowych, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Dlatego też założeniem tego programu jest przede wszystkim wsparcie rodziny naturalnej na etapie pojawiania się pierwszych problemów i dysfunkcji.

Jak wynika z przedstawionych powyżej danych w ostatnich latach (pomimo nieznacznego wzrostu w roku ubiegłym) obserwujemy znaczny spadek osób i rodzin objętych wsparciem (tabela 5) jak również osób korzystających ze świadczeń (tabela 8). Niewątpliwie ma na to wpływ poprawa sytuacji gospodarczej kraju, czego wskaźnikiem może być również spadek osób bezrobotnych (tabela 4). Duże znaczenie ma też bez wątpienia wprowadzenie od roku 2016 tzw. świadczenia wychowawczego (aktualnie 800+), które w znaczący sposób wpłynęło

na kondycję finansową rodzin. Kwota świadczenia nie jest wliczana do kryterium dochodowego, jest ona realną pomocą i zaobserwować możemy, że wiele rodzin zaprzestało ubiegania się o pomoc społeczną. Od czerwca 2022 r świadczenie to wypłacane jest przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Należy nadmienić, że od kilku lat pomocą objęci są również obywatele Ukrainy przebywający na terenie Gminy Suszec i spełniający warunki udzielania pomocy.

W ostatnich latach, pomimo tendencji spadkowej osób korzystających z pomocy społecznej głównymi przyczynami jej udzielania przez GOPS Suszec są: długotrwała lub ciężka choroba i niepełnosprawność (tabela 6). Analizując powyższe dane można wysunąć wniosek, że jest to spowodowane starzeniem się społeczeństwa, co jest widoczne także wśród mieszkańców naszej gminy. Wskazane dysfunkcje takie jak: bezrobocie czy alkoholizm, bardzo często prowadzą do powstania problemu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Bezradność oznacza brak umiejętności sprawowania opieki nad dziećmi, brak kompetencji wychowawczych, nieumiejętność prowadzenia gospodarstwa domowego. Podejmowanie działań na rzecz rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi jest traktowane przez służby społeczne priorytetowo, gdyż dotyczy to najmłodszych mieszkańców gminy tj. dzieci.

Kolejnymi rodzajami wsparcia, które dotyczą szczególnie rodzin wielodzietnych są Ogólnopolski Program Karta Dużej Rodziny, funkcjonujący od roku 2014 i oferujący różnorakie rodzaje zniżek na terenie całego kraju (tabela 10) oraz Program „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” (tabela 9).

Równie ważną formą udzielanej przez GOPS Suszec pomocy jest **praca socjalna**, określona w ustawie o pomocy społecznej jako „działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi”. Pracownicy socjalni GOPS Suszec realizują pracę socjalną na bieżąco zarówno w rodzinach objętych pomocą finansową, pomocą asystenta, jak również tych, które oczekują innej formy wsparcia (tabela nr 7).

Działaniami, których głównym zadaniem jest wspieranie rodzin, uruchamianie działań naprawczych w rodzinie oraz redukcja dysfunkcyjności rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi zajmują się **asystenci rodzin**. Pełnią oni również bardzo ważną funkcję w zapobieganiu umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej, poprzez profilaktykę i wieloaspektową pracę z rodziną. Termin „asystent” został wprowadzony od słowa „asysta”, które jest określeniem na osobę towarzyszącą komuś, współlobecną, pomagającą, będącą w

pogotowiu. Asystentura to kompleksowe działanie polegające na towarzyszeniu z zachowaniem profesjonalnych relacji. Asystent reaguje na sygnały, które wskazywać mogą na zaistnienie w rodzinie problemów w jej funkcjonowaniu. Otrzymuje je z różnych źródeł, m. in. pedagoga szkolnego, pracownika socjalnego, czy chociażby pielęgniarki środowiskowej lub policjanta. Głównym celem jego pracy jest zapobieganie oddzieleniu dzieci od rodziny, jednakże w myśl zapisów ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” asystenci otrzymali również rolę wspierania rodzin w sytuacji powikłanej ciąży, niepowodzenia położniczego, zdiagnozowania u dziecka ciężkiego i nieodwracalnego upośledzenia albo nieuleczalnej choroby zagrażającej jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju lub w czasie porodu. W tych wypadkach zadaniem asystenta jest szeroko rozumiana koordynacja wsparcia rodziny min. w kierunku uzyskania wsparcia psychologicznego, pomocy prawnej, jak również dostępu do rehabilitacji. W ostatnich 3 latach obserwujemy podobny poziom rodzin objętych pomocą asystenta z jednoczesnym spadkiem liczby dzieci w rodzinach (tabela nr 12).

Nadrzędnym celem pracy asystenta rodziny jest pomoc rodzinie w zachowaniu jej integralności. Na pracę z rodziną składa się ocena jej sytuacji, planowanie i realizacja zadań mających na celu poprawę funkcjonowania rodziny w obszarze ekonomiczno – socjalnym, opiekuńczo – wychowawczym i społecznym. W tym celu asystent rodziny wspólnie z członkami rodziny opracowuje plan pracy, który jest następnie realizowany. Z planem pracy zapoznaje się także pracownik socjalny. Na uwagę zasługuje fakt, że do pracy z asystentem rodziny w głównej mierze kierowane są te rodziny, u których występuje zagrożenie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Są to rodziny które borykają się z wieloma problemami, a ich trudna sytuacja jest wynikiem kilkuletnich a nawet kilkunastoletnich zaniedbań czy też zaniechań

Zdarza się jednak, że rodzina nie jest w stanie zapewnić dzieciom opieki i prawidłowego wychowania, wówczas zadanie to przejmuje powiat, poprzez zorganizowanie tzw. pieczy zastępczej w formie rodzinnej lub instytucjonalnej. W takim wypadku do zadań Gminy, w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy również ponoszenie częściowych wydatków, związanych z pobytem dziecka w każdej z wymienionych form pieczy zastępczej. W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka (w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej),

- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka (w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej),
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka (w trzecim roku i kolejnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej).

Analizując dane dotyczące współfinansowania pobytu dzieci z gminy Suszec w pieczy zastępczej w poprzednich latach (tabela nr 11) możemy zaobserwować, iż wydatki w tym zakresie znacząco wzrastają. Wpływ na to ma zazwyczaj pobyt dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej, gdzie miesięczny koszt pobytu 1 dziecka w roku 2023 wynosił 6.756,00 zł. W związku z tym, iż w placówce opiekuńczej znajdują się dzieci, które trafiły tam ponad 3 lata temu gmina ponosi 50% odpłatności za ich pobyt.

W Gminie Suszec działa również **Zespół Interdyscyplinarny** - to grupa przedstawicieli z różnych instytucji, łącząca swoją wiedzę, umiejętności oraz możliwości jakie posiada instytucja, którą reprezentują podejmując współpracę i skoordynowane działania, mające na celu niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie na terenie Gminy Suszec. Głównym celem Zespołu są działania ukierunkowane na ochronę ofiar przemocy oraz na przeprowadzanie skutecznych interwencji i zapewnienie zarówno osobom doświadczającym przemocy jak i stosującym przemoc dostępu do pomocy specjalistycznej.

Edukację szkolną i przedszkolną w Gminie Suszec zapewniają 2 szkoły podstawowe, 4 zespoły szkolno-przedszkolne oraz przedszkole publiczne. Placówki oświatowe wspierają rodziny w sferze opiekuńczo- wychowawczej. Ich celem oprócz edukacji, która jest ich głównym i priorytetowym zadaniem jest także wspieranie rodziców w wychowywaniu młodego pokolenia. To szkoła powinna wzmacniać i utrzymywać pozytywne wartości, które przekazywane są w rodzinach. W placówkach oświatowych realizowanych jest szereg przedsięwzięć, które mają na celu pokazanie młodemu pokoleniu wartości jakimi powinni kierować się w życiu.

Ogromny wpływ na postawy i zachowania społeczne ma również działalność kulturalno-oświatowa, artystyczna i rekreacyjna, którą prowadzi w Gminie Suszec Gminny Ośrodek Kultury. Szereg działań, zajęć pozaszkolnych, kółek zainteresowań, wolontariatu, koncertów i spektakli itp., skierowanych do mieszkańców naszej Gminy to nieoceniony obszar budowania relacji - również rodzinnych.

5. Cele i zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Suszcu na lata 2024 – 2026

Główne założenia 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny mają za zadanie przede wszystkim wesprzeć rodzinę dysfunkcyjną w wypełnianiu jej podstawowych funkcji wykorzystując w pierwszej kolejności zasoby i możliwości własne rodziny, wobec powyższego:

CELEM GŁÓWNYM programu jest wspieranie rodzin z terenu Gminy Suszec w stwarzaniu jak najlepszych warunków do wychowywania dzieci w rodzinach biologicznych oraz tworzenie warunków pomocowych dla rodzin dysfunkcyjnych, umożliwiającym im prawidłowe wypełnianie obowiązków opiekuńczo – wychowawczych.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
2. Udzielanie pomocy rodzinom dysfunkcyjnym w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowych.
3. Profilaktyka oraz podnoszenia świadomości rodzin w zakresie oferowanych form wsparcia.
4. Organizacja i usprawnianie współpracy podmiotów działających na rzecz pomocy rodzinie.

Cel szczegółowy 1

Wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

L.p.	Działania	Realizujący	Wskaźniki
1.	Zabezpieczenie środków finansowych na pobyt dzieci w pieczy zastępczej	-Urząd Gminy w Suszcu, -GOPS Suszec	-wysokość środków poniesionych przez gminę na pobyt dzieci w pieczy zastępczej, -liczba dzieci kierowanych do pieczy zastępczej, -liczba dzieci przebywających w pieczy
2.	Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez asystenta rodziny	- GOPS Suszec	-liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, -liczba zatrudnionych asystentów

3.	Organizowanie poradnictwa specjalistycznego dla rodzin przeżywających trudności	- GOPS Suszec	-rodzaj i forma udzielonego poradnictwa specjalistycznego, -liczba udzielonych konsultacji i porad
4.	Praca socjalna w kierunku diagnozowania i wspierania podstawowych potrzeb rodzin	- GOPS Suszec	-liczba rodzin, która uzyskała pomoc w formie pieniężnej i niepieniężnej, -liczba rodzin, która uzyskała pomoc w formie pracy socjalnej
5.	Organizowanie usług opiekuńczych w rodzinach wymagających tej formy pomocy	-GOPS Suszec	-liczba rodzin, którym udzielono pomocy w formie usług opiekuńczych, w tym dla osób z zaburzeniami psychicznymi
6.	Praca w kierunku stworzenia warunków powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodzin biologicznych	- GOPS Suszec	-liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, -liczba dzieci powracających z pieczy do rodzin biologicznych

Cel szczegółowy 2

Udzielanie pomocy rodzinom dysfunkcyjnym w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowych

L.p.	Działania	Realizujący	Wskaźniki
1.	Działania Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Suszec	- Zespół Interdyscyplinarny w Suszcu	-liczba wszczętych procedur „Niebieskiej Karty”, -liczba grup roboczych z udziałem asystenta rodziny
2.	Działania edukacyjne skierowane do dzieci, młodzieży i dorosłych	- Zespół Interdyscyplinarny w Suszcu, - GOPS Suszec, - Gminna Komisja Alkoholowa w Suszcu	- liczba zorganizowanych działań profilaktycznych i edukacyjnych,
3.	Motywowanie do podjęcia leczenia odwykowego	- GOPS Suszec, - Gminna Komisja Alkoholowa w Suszcu	-liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe, -liczba wniosków złożonych do komisji, -liczba wniosków złożonych do sądu o przymusowe leczenie odwykowe
4.	Działania prowadzone przez kuratorów sądowych	- Sąd Rejonowy w Pszczynie,	- liczba spraw kierowanych do Sądu Rodzinnego w Pszczynie

Cel szczegółowy 3

Profilaktyka oraz podnoszenie świadomości rodzin w zakresie oferowanych form wsparcia

L.p.	Działania	Realizujący	Wskaźniki
1.	Prowadzenie działalności profilaktycznej w ramach realizowanych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz rodziców i opiekunów	-jednostki oświatowe prowadzone przez gminę Suszec	-liczba programów profilaktycznych, -liczba uczniów i rodziców/opiekunów, jaka skorzystała z programów profilaktycznych
2.	Promowanie zdrowego trybu życia, wzmacnianie więzi rodzinnych	-GOPS Suszec -służba zdrowia, -Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Suszcu, -jednostki oświatowe prowadzone przez gminę Suszec	-liczba zorganizowanych spotkań/programów/szkoleń/warsztatów
3.	Upowszechnianie sprawdzonych rozwiązań we współpracy ze specjalistami przez asystentów rodziny oraz pracowników socjalnych	-jednostki oświatowe prowadzone przez gminę Suszec	-liczba rodzin objętych pomocą w formie pracy socjalnej, - liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodzin

Cel szczegółowy 4

Organizacja i usprawnianie współpracy podmiotów działających na rzecz pomocy rodzinie

L.p.	Działania	Realizujący	Wskaźniki
1.	Współpraca z koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności w zakresie wspierania rodzin biologicznych w staraniach o powrót dziecka do domu rodzinnego	-GOPS Suszec, -Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pszczynie	- liczba dzieci powracających do rodzin biologicznych
2.	Wzmocnienie współpracy na rzecz rodziny, pracowników socjalnych i asystenta rodziny z pedagogami, kuratorami i innymi specjalistami	-GOPS Suszec, - jednostki oświatowe prowadzone przez gminę Suszec, -sądy, -Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pszczynie	- liczba zorganizowanych spotkań na rzecz pracy z rodziną
3.	Udział przedstawicieli służb społecznych (pracowników socjalnych, asystentów, kuratorów, policjantów i innych specjalistów) w spotkaniach, konferencjach, szkoleniach itp.	- GOPS Suszec, - Gminna Komisja rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Suszcu,	- liczba odbytych spotkań przez poszczególnych przedstawicieli

6. Przewidywane efekty realizacji Programu

Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być:

- polepszenie sytuacji dziecka i rodziny,
- wzmocnienie lub przywrócenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego,
- ograniczenie patologii społecznej,
- ograniczenie umieszczanie dzieci w pieczy zastępczej,
- zminimalizowanie negatywnych zachowań,
- wzrost kompetencji wychowawczych w rodzinach dysfunkcyjnych,
- stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

Gminny Program Wspierania Rodziny zakłada tworzenie sprzyjających warunków do poprawy funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Niezbędnym zatem jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dezintegracji rodzin i promowanie rodzinnego stylu życia. Adresatami niniejszego Programu są rodziny dysfunkcyjne, korzystające z pomocy społecznej, ale również te, które dopiero wchodzą do systemu pomocy społecznej. Przede wszystkim chodzi o to, by w przyszłości uniknąć konieczności umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Należy nadmienić, że powodzenie realizacji Programu w dużym stopniu uzależnione będzie od współpracy wszystkich służb działających na rzecz dziecka i rodziny. Od zintegrowania działań zależeć bowiem będzie zminimalizowanie umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Współdziałanie wszystkich instytucji, a przede wszystkim chęć zmiany w rodzinach dysfunkcyjnych, może zapewnić dzieciom pozostanie w rodzinach naturalnych, w których dzieci powinny mieć prawo się rozwijać i wychowywać.

7. Finansowanie Programu

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Suszcu na lata 2024-2026 odbywać się będzie z budżetu gminy Suszec.

8. Monitorowanie i ewaluacja Programu

Monitoring będzie polegał na zbieraniu i analizowaniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach przedmiotowego programu. Sprawozdanie z realizacji Programu będzie ujęte w corocznych sprawozdaniach przekazywanych Radzie Gminy Suszec, w terminie do 31 marca każdego roku.